

Somogy megye egyenesszárnyú rovarai (Orthoptera)

NAGY BARNABÁS & SZÖVÉNYI GERGELY

NAGY B. and SZÖVÉNYI G.: *Orthoptera-fauna of Somogy county (SW-Hungary)*

Abstract: 57 Orthoptera species based on limited systematical, but more occasional collectings gives an account of an inventory of grasshoppers. Among them 3 are under nature protection in Hungary (*Poecilimon fuscii*, *Calliptamus barbarus*, *Acrida ungarica*). These and some other species (*Oedaleus decorus*, *Myrmeleotettix antennatus*, *Odontopodisma decipiens*, etc.) occurred here sporadically at low density in the peripheral zone of their area. *Meconema meridionale* was already detected here on the third occasion in Hungary and seems to be in expansion to northeast reaching the region of Lake Balaton.

Bevezetés

Adminisztratív határok által megjelölt terület természeti képének megrajzolása elsősorban akkor indokolt, ha az illető táj (-részlet) egyúttal megközelítőleg természeti egységet képez, és határai valamennyire, vagy teljesen egybeesnek természet (földrajzi) határokkal. Somogy megye esetében az északi (Balaton) és déli (Dráva) határ ilyen, azonban a nyugati határán jobbra észrevétlenül megy át a Zalai-dombságba, keleten pedig a tolnai dombvidékbe és a Mecsek nyugati nyúlványaiba (Zselic). Somogy megye tehát túlnyomóan tipikus dunántúli dombsági táj, amelyhez kis terjedelmű sík részek is csatlakoznak, így ÉK-en a Mezőség, DNy-on pedig a Dráva-síkság. Mindezek bizonyos mértékű gazdagságot jelentenek habitat-típusokban, ennek ellenére a megye az orthopterológusoktól egyik legelhanyagoltabb országrésznek tűnik. Régebbi összefoglaló munkában (PUNGUR, 1899), jelentősebb monografiákban (FRIVALDSZKY, 1867; PUNGUR, 1891) sem találunk kiemelten somogyi adatokat. Éppen ezért a jelen felmérés arra is jó, hogy az említett negatív körülményre ráirányítsa a gyűjtők, kutatók figyelmét.

A legrészletesebb, – bár kevésbé tipikus somogyi tájra vonatkozó – Orthoptera faj-jegyzéket a Barcsi borókás természetvédelmi terület felmérése (NAGY L., 1985) tartalmazza. A továbbiakban csupán egy-egy fajra vonatkozó irodalmi adatot ismerünk, mint pl. a sisakos sáska (*Acrida ungarica*; ÁBRAHÁM, 1992), a déli doboló szöcske (*Meconema meridionale*, SZIRÁKI, 1996), a Schmidt-pókszöcskéje (*Poecilimon schmidtii*), a sárgászöld virágszöcske (*Leptophyes boscii*), a Schmidt-hegyisáskája (*Odontopodisma schmidtii*, NAGY B. és SZÖVÉNYI, 1997; SZIRÁKI, 1998) előfordulásáról.

A fenti publikált adatok kiegészítését is szolgálták azok a gyűjtéseink, melyeket az utóbbi években a Dráva mentén (Órtilos és Bélavár között, 1997-99-ben) valamint a Látrányi-pusztai Természetvédelmi Területen (Látrány és Somogybabod között, 2000-ben) végeztünk. Ezen kívül a Duna-Dráva Nemzeti Park által indított biodiverzitás monitorozó program keretében folytat-

tunk még rendszeres vizsgálatokat a Barcsi borókás Tájvédelmi Körzet területén 1998-ban és a Zselic Somogy megyei részén 2000-ben, aminek eredményeit eddig még nem publikáltuk. Somogy megye Orthoptera faunájának teljesebb megismerését szolgálná, ha Belső-Somogy, különösen a Balatonszentgyörgy, Tab, Kaposvár, Nagyatád és Csurgó által határolt területre is kiterjednének a vizsgálatok.

Somogy megyében gyűjtött Orthoptera fajok jegyzéke

Korábbi, szegényes szakirodalmi adatok, valamint az utóbbi években végzett gyűjtések alapján összeállított jegyzékünk Somogy megyéből 57 egyenesszárnyú rovar (Orthoptera) fajt mutat ki (1. táblázat). Ez a faj-összetétel a magyarországi Orthoptera-faunának (117) mindössze 48,7 %-át képviseli, amely – megítélésünk szerint – nem annyira az Orthoptera-fauna szegényességét, mint inkább kutatatlanságát jelenti. Az 1. táblázatban szereplő ?-es fajok további megerősítésre szorulnak, mert rendszerint lárvá alakban kerültek begyűjtésre, ezért meghatározásuk némileg kétséges. A gyűjtési helyek szerinti fajszámok jelentős eltérései (2. táblázat) sem annyira azok habitat-diverzitási tulajdonságaira, mint inkább a nem elégséges, vagy alkalmatlan időben történt gyűjtésekre vezethetők vissza.

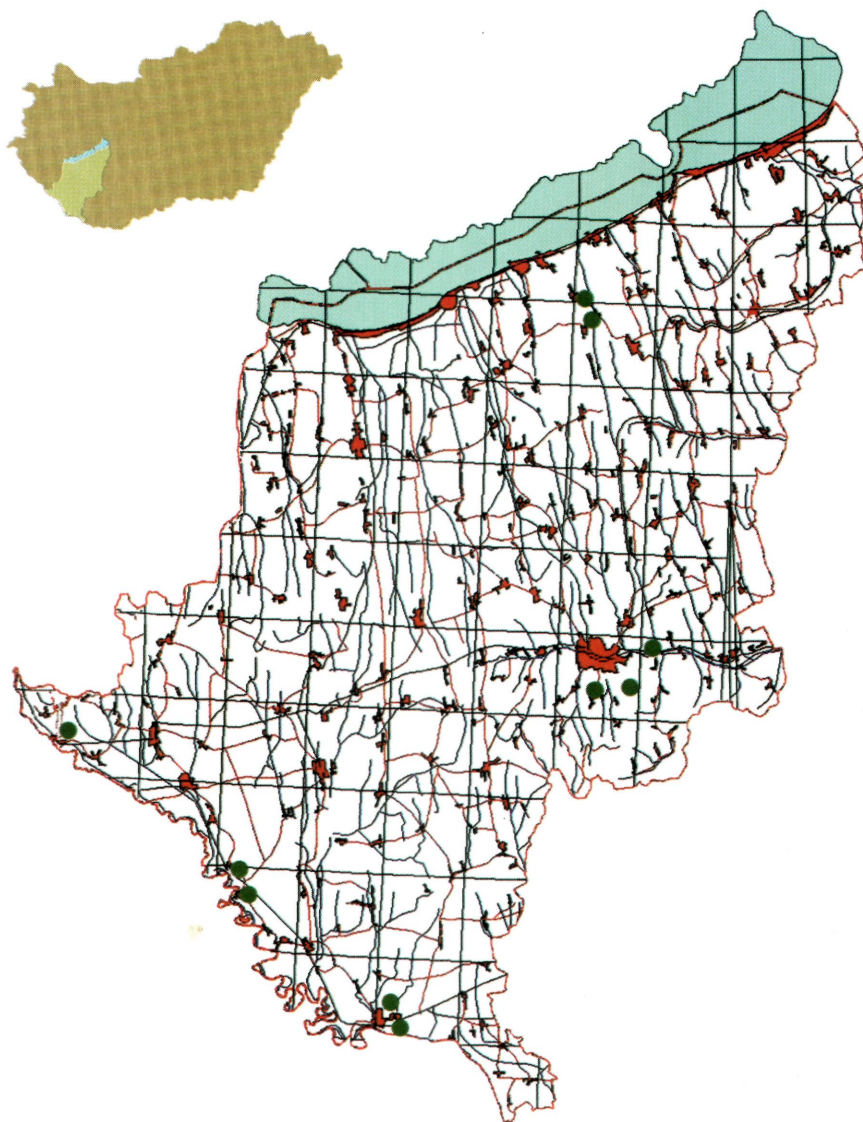
Megvitatás

Eltekintve a Barcsi borókás területén (NAGY, L., 1985 és saját gyűjtések) és az északi Zselicben végzett behatóbb vizsgálatoktól, Somogy megyében eddig csupán rendszertelen, alkalmi orthopterológiai gyűjtések folytak. Ezek alapján nem kaphatunk teljes képet az Orthoptera faunáról. Valószínűsíthető, hogy Belső- és Külső-Somogyban végzendő rendszeresebb gyűjtéssel jelentősen emelkedni fog az észlelt Orthoptera fajok száma.

Jelen ismereteink alapján Somogy megye Orthoptera-faunájának jellemzését három kategóriába sorolt fajcsoport alapján adhatjuk meg: 1/ védett fajok, 2/ állatföldrajzilag kiemelkedően értékes fajok, 3/ helyi jelentőségű fajok.

„Védett” fajok szerepe

A Magyarországon (rendeletileg, hivatalosan) védett fajok közül 3 fordul elő a megye területén. Fuss-pókszöcskéjére (*Poccilimon fussii*) vonatkozóan az egyetlen somogyi adatot arra a régebbi gyűjteményi példányra alapozzuk, amely az 1956-ban elpusztult állatári (Magyar Természettudományi Múzeum) Orthoptera gyűjteményből kikölcsönözve az első szerzőnél megmaradt és – megítélésünk szerint Pongrácz Sándor kézírásával – mindössze “Tab” lelőhelyi cédulát viseli, dátum, vagy egyéb megjegyzés nélkül. A Magyarországon ritka és a Dunántúlon is csak a Mecsekben, a Villányi- valamint a Budai-hegységből ismert szárnyatlan szöcskének a tabi előfordulása összekötő kapcsot képez a mecseki és budai lelőhelyek között és egyben areájának legészaknyugatibb pontját jelenti. A Kárpát-medencében Erdély területén gyakori (NAGY és SZÖVÉNYI 1999a). Jelenlegi somogyi előfordulásának pontosítása kívánatos lenne.

1. ábra: Jelentősebb Orthoptera gyűjtési területek Somogy megyében (zöld kör)

2. ábra: Déli doboló szöcske (*Meconema meridionale*) nősténye Fotó: Nagy B.

3. ábra: Schmidt-hegyisáskája (*Odontopodisma schmidtii*); kopuláló pár
Fotó: Nagy B.

A homoki olaszszáska (*Calliptamus barbarus*) Magyarországon a kopár, homoki élőhelyek jellemző faja, amely különösen a Duna-Tisza-közén otthonos (NAGY B., 1958; SZELÉNYI et al., 1974; RÁCZ, 1986; SCHMIDT, 1987). A darányi homokos területen való előfordulása areájának ugyancsak nyugati határzónájába esik. Gyűjtésünk idején (június 19.) csupán fiatal (L2-4) példányok voltak találhatóak, amelyek identifikálása némileg bizonytalan és ezért később imágók gyűjtésével megerősítendő.

A sisakos sáska (*Acrida ungarica*) túlnyomóan alföldi állat, Dunántúlon korlátozott, szórványos előfordulású, és somogyi jelenléte areájának ugyancsak legészaknyugatibb zónájába esik (NAGY L., 1985; ÁBRAHÁM, 1992).

A *P. fussii* erősen helyhez kötött életmódú, a *C. barbarus* és *A. ungarica* gyenge röpképességük révén is csak kisebb élőhelyi távolságok áthidalására képesek. Mindhárom "védett" fajnak ez a csökkent vagilitása meghatározó jelentőségű természetvédelmi vonatkozásban is. Szigetszerű előfordulásuk miatt élőhelyük megbolygatása, megváltoztatása lokálisan átmeneti, vagy teljes kipusztulásukhoz vezethet. Későbbi rekolonizációjuk igen megnehezített és gyenge mobilitásukon kívül még számos tényező függvénye.

További, állatföldrajzilag értékes fajok

A fentebbiekben tárgyalt védett fajokon kívül somogyi vonatkozásban állatföldrajzilag kiemelkedő jelentőségű továbbá két szöcske és két sáscafaj is. Közülük a Schmidt-pókszöcskéje (*Poecilimon schmidtii*) a Zemplén-hegység kivételével Magyarországon ritka és erősen diszjunkt előfordulású (NAGY és SZÖVÉNYI, 1999b). Dunántúlon – a Budai- és Visegrádi-hegység mellett – eddig csak a Dráva-völgyi párás, bozotos élőhelyekről került elő néhány példánya.

A déli doboló szöcske (*Meconema meridionale*) néhány éve tűnt fel a hazai Orthoptera faunában (SZIRÁKI, 1996). E mediterrán, szárnyatlan szöcske északra való előrenyomulását Ny-Európában már korábban észlelték (KLEUKERS et al., 1997), azonban Európa kontinentálisabb területein, nevezetesen Magyarországon csak az utóbbi években tűnt fel. Eddigi három hazai lelőhelye mind Somogy megyére esik (Gálosfa, Vízvár, Látrány). Nyugat-európai szakirodalmi adatok észak felé terjedését összefüggésbe hozzák forgalmasabb útvonalakkal, a közúti forgalommal, azonban a somogyi lelőhelyek ezt kevéssé támasztják alá. A vízvári (Dráva-parti bozotos; gyűjtő: Szentkirályi Ferenc) és a látrányi (tölgyliget széle; gyűjtők: Szentkirályi Ferenc, Rozner György és Nagy Barnabás) élőhelyekről kimutatott példányaink közötti forgalomtól távolabbi, természetes, vagy legalább is természetközeli helyekre utalnak. Érdekes megemlíteni, hogy az eddigi példányok többségét neuropterológusok gyűjtötték, akik előszeretettel hálózzák, kopogtatják a fák, bokrok lombzatát. E szöcskefaj ugyanis – hasonlóan a hazánkban sokkal elterjedtebb rokon fajához (*Meconema thalassinum*) – a fák, bokrok lombzatában tartózkodik. A déli doboló szöcske hazai előfordulásai egyúttal az area legészakkeletibb pontjait jelentik.

Schmidt-hegyisáskája (*Odontopodisma schmidtii*) az előző fajnál jóval korlátozottabb areájú: ÉNy-Balkánra és az Alpok DK-i előterére szorítkozik. Magyarországon a DNY-i határzónából vált ismeretessé (NAGY B. és SZÖVÉNYI, 1997; SZIRÁKI, 1998). Az Őrségben és a Dráva mentén – Órtilos és Vízvár között – szeder-bozotos habitatokban helyenként gyakori. Egyik kedveltebb tápnövényén, a szedren (*Rubus* sp.) feltűnőbb levélrágásait is megfigyelhettük. Érdekes volna tovább nyomozni, hogy a Dráva völgyében meddig terjed kelet felé.

I. táblázat. Orthoptera fajok előfordulása Somogy megyében

DA85: Darány, Barcsi horókás, NAGY L. (1985) cikke alapján, BV97: Bélavár, Vízvár, Dráva-parti élőhelyek, 1997. V. 27. (Nagy B.), BV99 : Ugyanott, 1999. VI. 20. (Nagy B.), ÓR97 : Órtilos, Dráva-parti élőhelyek, 1997. V. 28. (Nagy B.), ÓR98: Ugyanott, 1998. IX. 17. (Nagy B.), DA98: Darány, Barcsi borókás, 1998. VII. 15-16., VIII. 12., IX. 24-25. (Szóvényi G.), DA99: Ugyanott, 1999. VI. 19. (Nagy B.), LA20 : Látrányi-puszta Természetvédelmi Terület, 2000. IX. 14. (Nagy B.), ZS20: Zselic É-i része (Zselickislak, Zselicszentpál, Taszár, Nagyberki, Kaposgyarmat, Cserénfa) 2000. VIII. 1., IX. 15. (Szóvényi G.), VE : Szórványos gyűjtési adatok (Szíjj J., Rozner Gy. és saját gyűjtés (Nagy B.), illetve irodalmi közlés)

Fajok	DA85	BV97	BV99	ÓR97	ÓR98	DA98	DA99	LA20	ZS20	VE
SZÖCSKÉK-TETTIGONIOIDEA										
<i>Phaneroptera nana</i> (Poda 1761)	+	+			+				+	+
<i>Phaneroptera falcata</i> (Poda, 1761)	+		+			+	+	+	+	+
<i>Leptophyes albivittata</i> (Kollar 1833)		+	+	+			+		+	
<i>Leptophyes boscii</i> Brunner v. Wattenwyl, 1878		+	+	+					+	
<i>Pocillimon fuscii</i> Brunner v. Wattenwyl, 1878										+
<i>Pocillimon schmidtii</i> (Fieber, 1853)		+		+						
<i>Conocephalus discolor</i> Thunberg, 1815	+	+			+			+	+	
<i>Conocephalus dorsalis</i> (Latreille, 1804)						+			+	
<i>Rasoplia nitidula</i> (Scopoli, 1786)			+			+		+	+	
<i>Tettigonia viridissima</i> Linnaeus, 1758	+	+					+		+	
<i>Mecanema thalassinum</i> (DeGeer, 1773)	+		+	+					+	
<i>Mecanema meridionale</i> Costa, 1860								+		
<i>Ephippiger ephippiger</i> (Fiebig, 1784)							+		+	
<i>Metrioptera (Raesliana) rosellii</i> (Hagenbach, 1822)		+	+			+			+	
<i>Metrioptera (Bicolorana) bicolor</i> (Philippi, 1830)						+	+		+	
<i>Pholidoptera aptera</i> (Fabricius, 1793)									+	
<i>Pholidoptera griseoptera</i> (DeGeer, 1773)	+	+	+	+	+	+	+		+	
<i>Platylabus grisea</i> (Fabricius, 1781)									+	
<i>Pachytrochis gracilis</i> (Brunner, 1861)									+	
TÜCSKÖK-GRYLLOIDEA										
<i>Gryllus campestris</i> Linnaeus, 1758	+					+				+
<i>Myrmecophilus acerrorum</i> (Panzér, 1796)	+									
<i>Oecanthus pellucens</i> (Scopoli, 1863)	+						+			+

A Baranya megyei Drávafok és Drávasztára körzetében (1999. június 19-20-án) is gyűjtöttük.

Az olajzöld hegyisáska (*Odontopodisma decipiens*) az előző fajhoz nagyon hasonló, de morfológiailag mégis jól elhatárolható faj. Habitat iránti igényükben is elkülönülnek: az *O. schmidtii* a nedvesebb, az *O. decipiens* a szárazabb szederbozótos élőhelyeket kedveli. Az olajzöld hegyisáska elterjedésében az É-Balkánra korlátozódik és Magyarország délnyugati feléből többnyire diszjunkt, szigetszerű előfordulásai ismeretesek (NAGY B. és SZÖVÉNYI, 1997; NAGY A. és NAGY B., 2000). Közülük egyet Darány mellett találtuk meg (Barcsi borókás, 1998. júl. 16., 1999. jún. 19. ültetett fenyves *Rubus*-bozótos tisztásain). Itteni előfordulása igen korlátozott lehet, mert a Barcsi borókásban végzett korábbi és intenzívebb gyűjtések során (NAGY L., 1985) nem került elő. Ezen kívül Somogy megyében a Zselic északi részén, Zselickislak és Kaposgyarmat határában találtuk meg két további, szintén kis kiterjedésű előfordulását erdőszéli bozótosban (2000. augusztus 1.). A faj kiterjedtebb mecseki populációján kívül a Villány-hegységi nem túl erőteljes, és a magunk találta többiek (Szekszárd: Óriás-hegy, Raposka: Szentgyörgy-hegy) különösen gyengék, kis denzitásúak. Ismert élőhelyeik többsége korlátozott kiterjedésű, degradált, és ez vonatkozik a felfedezett darányi populációra is. *Rubus*-bozótos élőhelyek ugyan itt is gyakoriak, azonban az elszigeteltebb helyzetű habitatok esetleges kolonizációját – egyéb körülményektől eltekintve – az *Odontopodisma* sáskák szárnyatlansága, csökkent vagilítása is megnehezíti.

Lokálisan értékes fajok

E csoportban említendők egyrészt azok a fajok, amelyek az ország egyéb tájain gyakoriak, de Somogy megye területén areájuk északnyugati határzónájában már igen szórványosan és szigetszerűen fordulnak elő. Egyesek (pl. az *Oedaleus decorus*, a *Myrmeleotettix antennatus*) a homokpusztai maradvány foltokon indikátor fajoknak tekinthetők.

Közülük a szalagos sáska (*Oedaleus decorus*) közepes röpképessége révén a leginkább mozgékony. A számára alkalmas habitatok elérése, esetleges kolonizációja sokkal inkább biztosított, mint a rövidebb szárnyú, kevésbé mobilis homoki bunkóscsápúsáska (*Myrmeleotettix antennatus*) és a szőke tarlósáska (*Omocestus petraeus*), vagy még kevésbé a röpképtelen fűrg szöcske (*Pachytrachis gracilis*) számára. Ökológiai, állatföldrajzi státusukat illetően ide sorolhatók a már fentebb tárgyalt védett fajok (*Poecilimon fuscii*, *Calliptamus barbarus*, *Acrida ungarica*) is.

Kiemelendő még a nagy avarszöcske (*Pholidoptera aptera*), amelynek somogyi előfordulására csak most derült fény. A megye két pontján találtuk meg: Zselickislak (Pölöskei-rét, 2000 aug. 1.) és Kaposgyarmat (Vörösalma, 2000 aug. 1.). Míg e Kelet- és Közép-Európában elterjedt szöcske általánosan hegyvidéki előfordulású (INGRISCH és KÖHLER, 1998), helyi érdekessége és értéke abban rejlik, hogy mindkét zselici élőhelye igen alacsony; 160, illetve 150 m tengerszint feletti magasságban található. A *Ph. aptera* fajnak ezek az eddig ismert legalacsonyabb hazai élőhelyei. E szokatlan előfordulás oka valószínűleg a viszonylag csapadékos és lokálisan – főleg északias kitétettségű domboldalakon – hűvös klíma, amely lehetővé teszi Zselicben például a bükk (*Fagus sylvatica*) extrazonális előfordulását is. Hasonló jelenség, neveztesen hegyvidéki fajok dombsági megjelenése tapasztalható a szintén csapadékos Órségben, ahol a *Pholidoptera aptera* (a *Tettigonia cantans* szöcskével együtt) ugyancsak 300 m alatt (280 m-en) fordul elő (NAGY B. és SZÖVÉNYI, 1997).

Összefoglaló

Az eddigi, rendszeresnek aligha mondható Somogy megyei gyűjtések folyamán a magyarországi egyenesszárnyú (Orthoptera) fauna 48,7 %-a (57 faj) került elő. Három, Magyarországon "védettséget" élvező faj (*Poecilimon fussii*, *Acrida ungarica*, *Calliptamus barbarus*) mellett állatföldrajzilag kiemelkedő jelentőségűek az elszigetelten, areájuk peremén élő populációk (*Poecilimon schmidtii*, *Meconema meridionale*, *Odontopodisma schmidtii*, *Odontopodisma decipiens*). Közülük a déli doboló szöcske (*M. meridionale*) az utóbbi évek folyamán tűnt fel a hazai faunában; észak felé való terjedésében elérte a Balaton vonalát és ez idő szerint Magyarországon csak Somogy megyéből ismert. Az Alföldön, illetve egyéb országrészekben általános, de Somogyban areájuk északnyugati zónájában csak szórványosan előforduló taxonok (*Oedaleus decorus*, *Myrmeleotettix antennatus*, *Omocestus petraeus*) itt lokális értéket képviselnek, részben a homokpuszta maradványok indikátor fajainak tekinthetők. A hegyvidéki elterjedésű *Pholidoptera aptera* somogyi, Magyarországon ez idő szerint ismert legalacsonyabb előfordulása (150-160 m-en) ugyancsak jelentős helyi értéket képvisel és ökológiailag egyenértékű a bükk itteni extrazonális előfordulásával.

2. táblázat. Somogy megye Orthoptera fajainak száma családsorozatanként és gyűjtési helyenként összesítve

Gyűjtési terület	Tettigonoidea	Grylloidea	Tetrigoidea	Acridoidea	Összesen
Órtilos	7	0	0	6	13
Bélavár - Vízvár	11	0	2	7	20
Darány - Barcsi borókás TK	12	3	3	24	42
Látrányi-puszta TT	4	0	0	15	19
Zselici TK	16	2	2	14	34
Szórványos gyűjtések	3	0	1	5	9
Összesen	19	3	3	32	57

Köszönetnyilvánítás

A gyűjtőhelyek felkeresésében nyújtott segítségért Dr. Szijj József professzort (Esseni egyetem), Dr. Sziráki György múzeológust (Budapest, MTM) és Rozner György (Kisberény) és Stix József természetvédelmi felügyelőket illesse köszönet. A gyűjtési terepmunkában Dr. Szentkirályi Ferenc, Rozner György és Kinál Ferenc nyújtott segítséget. A kutatás anyagi háttérét az OTKA T 025355 és a DDNP Igazgatóság biztosította.

Irodalom

- ÁBRAHÁM, L. 1992: A sisakos sáska (*Acrida ungarica*, Herbst 1786) a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet környékén. - Dunántúli Dolgozatok Term.-tud. Sorozat 7: 99-100.
- FRIVALDSZKY, J. 1867: A magyarországi egyenesrőpűek magánrajza (Monographia Orthopterorum Hungariae). - Eggenberger, Pest.
- INGRISCH, S. & KÖHLER, G. 1998: Die Heuschrecken Mitteleuropas. - Westarp-Wiss., Magdeburg.
- KLEUKERS, R. VAN NIEUKERKEN, E. ODÉ, B. WILLEMSE, L. & VAN WINGERDEN, W. 1997: De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera). - Nederlandse Fauna I. National Naturhist. Mus., Leiden.
- NAGY, B. 1958: Ökológiai és faunisztikai adatok a Kárpátmedence saskáinak ismeretéhez. - Fol. ent. hung. 11: 217-232.
- NAGY, A. & NAGY, B. 2000: The Orthoptera fauna of the Villány Hills (South Hungary) - Dunántúli Dolg. Term. Tud. Sorozat, 10: 147-156.
- NAGY, B. & SZÖVÉNYI, G. 1997: Orthopteroid insects of the Órség Landscape Conservation Area (Western Hungary) - Savaria, Vas megyei Múz. Ért. /Pars hist.nat./ 24/2/: 7-23.
- NAGY, B. & SZÖVÉNYI, G. 1999a: Erdélyi-balkáni hatások a Fekete-Körös erdős vidékének Orthoptera faunájában. - Crisicum (Szarvas), 2: 123-131.
- NAGY, B. & SZÖVÉNYI, G. 1999b: A Körös-Maros Nemzeti Park állatföldrajzilag jellegzetes Orthoptera fajai és konzervációökológiai viszonyaik. - Természetvédelmi Közlemények, 8: 137-160.
- NAGY, L. 1985: Adatok a Barcsi Borókás Orthopteroidea faunájának ismeretéhez - Dunántúli Dolgozatok Természetud. Sorozat, 5: 93-99.
- PUNGUR, GY. 1891: A magyarországi tücsökfélék természetrajza (Histoire naturelle des grilles de Hongrie). - Kir. M. Term.tud. Társ., Budapest.
- PUNGUR, GY. 1899 (1918): Ordo Orthoptera. - In: Fauna Regni Hungariae, Budapest.
- RÁCZ, I. 1986: Orthoptera from the Kiskunság National Park, 93-101. - In: Mahunka, S. (ed.) The Fauna of the Kiskunság National Park. Akadémiai Kiadó, Budapest
- SCHMIDT, G. H. 1987: Nachtrag zur biotopmässigen Verbreitung der Orthopteren des Neusiedlersee-Gebietes mit einem Vergleich zur ungarischen Puszta. - Burgenländ. Heimatbl. 49: 157-182.
- SZELÉNYI, G. NAGY, B. & SÁRINGER, GY. 1974: Zoocönológiai vizsgálatok homokpusztai gyepek csévharasztí állományaiban.. - Abstracta Botanica, 2: 47-69.
- SZIRÁKI, GY. 1996: *Meconema meridionale* Costa, 1860 (Orthoptera: Tettigoniidae) - Magyarország faunájára új szöcskefaj a Zselici Tájvédelmi Körzetből. - Fol. ent. hung. 57: 316-317.
- SZIRÁKI, GY. 1998: Az *Odontopodisma schmidti* (Orthoptera: Acrididae) előfordulása a Dráva mentén. - Dunántúli Dolg. Term. Tud. Sorozat, (Pécs), 9: 151.

Orthoptera-fauna of Somogy county (SW-Hungary)

BARNABÁS NAGY & GERGELY SZÖVÉNYI

Somogy county (SW-Hungary) is a hilly region – with somewhat plain parts in its northern and southern edge – situated between Lake Balaton and the River Dráva. Only a few systematical, but more occasional collectings yielded 57 Orthoptera (Tettigonioidea: 19, Grylloidea: 3, Tétrigoidea: 3, Acridoidea: 32) species which equals 48.7 % of the total Hungarian Orthoptera fauna. Three species (*Poecilimon fuscii*, *Calliptamus barbarus*, *Acrida ungarica*) are under nature protection in Hungary, but there are also several other zoogeographically valuable species, such as *Odontopodisma decipiens*, *Oedaleus decorus*, *Myrmeleotettix antennatus*, *Omocestus petraeus*, etc. which occur sporadically here in the peripheral zone of their area. *Odontopodisma schmidtii* is a mesohygric species occurring along the River Drava, segregating geographically and in habitat from the mesoxeric *Odontopodisma decipiens*. The occurrence of the mountain *Pholidoptera aptera* grasshopper in the studied area represents the lowest known altitude (150-160 m asl.) in Hungary, which seems to be here as an analogous phenomenon with the extrazonal occurrence of the beech (*Fagus sylvatica*) forests. The southern *Meconema meridionale* was detected here for the third time in Hungary (occurring all in the studied area) which has to be considered as an evidence of expansion to NE.

Author's address:

Dr. Barnabás NAGY
Plant Protection Institute
of the Hungarian Academy of Sciences
H-1525 Budapest Pf. 102
HUNGARY
nagybarnabas@julia-nki.hu

Gergely SZÖVÉNYI
Plant Protection Institute
of the Hungarian Academy of Sciences
H-1525 Budapest Pf. 102
HUNGARY
gegesz@ludens.elte.hu